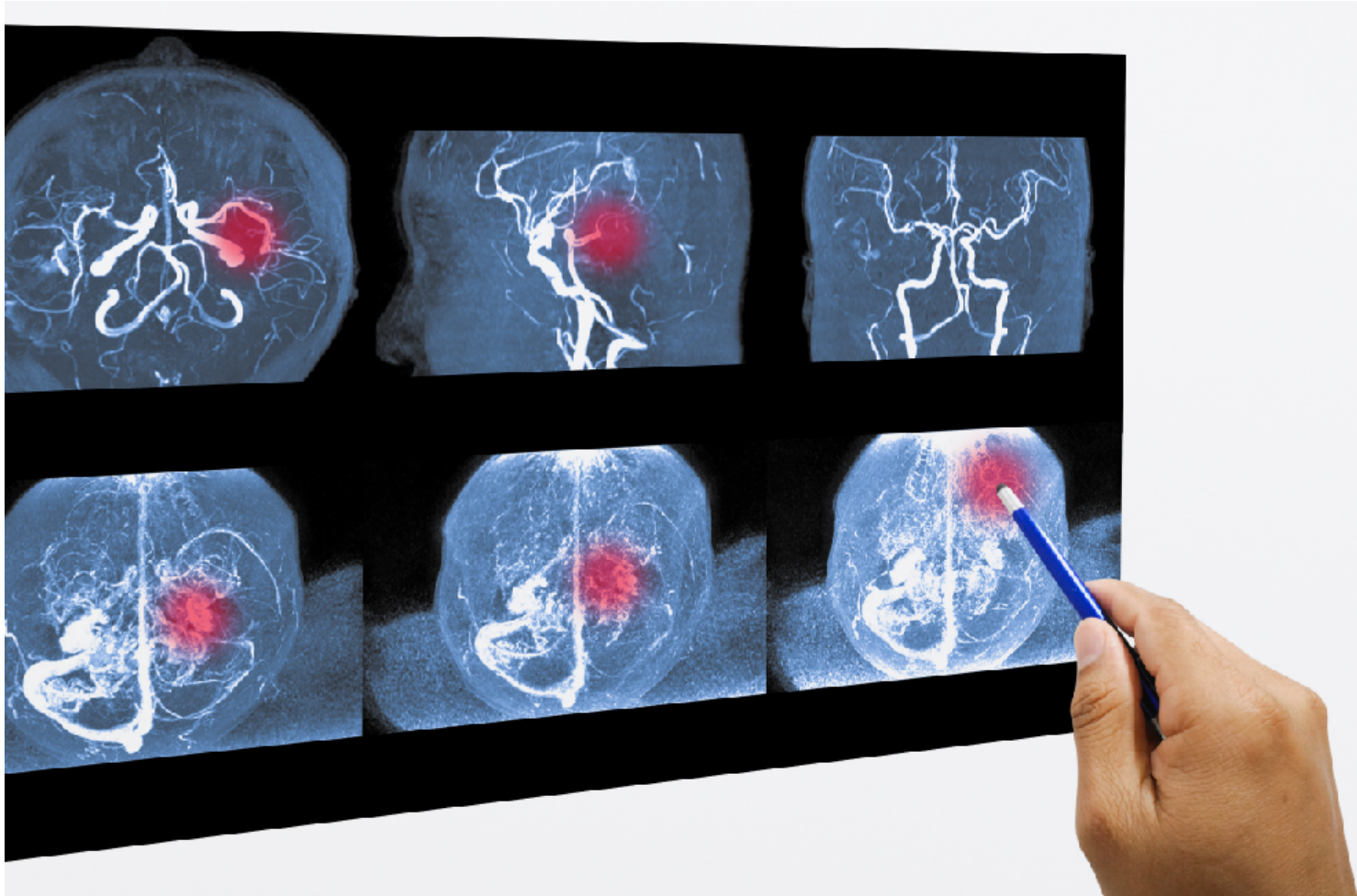

เทคนิคทางเลือกของการรักษาโรคเส้นเลือดในสมองตีบตัน

ศูนย์ : ศูนย์สมองและระบบประสาท

บทความโดยแพทย์ : นพ. ชาญวิทย์ อนุเคราะห์วิทยา

โรคเส้นเลือดสมอง (stroke) หรือเรียกว่าโรคอัมพฤกษ์ อัมพาต เกิดจากสมองขาดเลือดไปเลี้ยงหรือมีภาวะเลือดออกในสมองส่งผลให้เนื้อเยื่อในสมองถูกทำลาย ส่งผลให้เกิดอาการต่าง ๆ โดยโรคเส้นเลือดในสมองชนิดสมองขาดเลือด (Ischemic Stroke) เกิดจากเส้นเลือดในสมองตีบ ตัน จนทำให้เลือดไปเลี้ยงส่วนใหญ่มักเกิดร่วมกับภาวะเส้นเลือดแดงแข็ง ซึ่งมีสาเหตุมาจากไขมันที่เกาะตามผนังเส้นเลือดจนทำให้เกิดเส้นเลือด ในปัจจุบันโรคเส้นเลือดในสมองขาดเลือดสามารถให้การรักษาได้โดยความรวดเร็วในการรักษาถือเป็นสิ่งสำคัญที่สุด

โรคเส้นเลือดในสมองชนิดสมองขาดเลือดเป็นอย่างไร

โรคเส้นเลือดในสมองชนิดสมองขาดเลือด (Ischemic Stroke) เป็นชนิดของเส้นเลือดในสมองที่พบได้กว่า 80% ของโรคเส้นเลือดในสมองทั้งหมด เกิดจากอุดตันของเส้นเลือดจนทำให้เลือดไปเลี้ยงสมองไปเพียงพอ ส่วนใหญ่แล้วมักเกิดร่วมกับภาวะเส้นเลือดแดงแข็ง ซึ่งมีสาเหตุมาจากไขมันที่เกาะตามผนังเส้นเลือดจนทำให้เกิดเส้นเลือด โดยโรคเส้นเลือดในสมองชนิดนี้ยังแบ่งออกได้อีก 2 ชนิดย่อย ได้แก่

1. **โรคสมองขาดเลือดจากเส้นเลือดในสมองตีบ (Thrombotic Stroke)** เป็นผลมาจากเส้นเลือดแดงแข็ง (Atherosclerosis) ที่เกิดจากลิ่มเลือดก่อตัวขึ้นจากผนังเส้นเลือดในสมองที่มีคราบไขมันเกาะจนแข็ง ทำให้เส้นเลือดในสมองตีบแคบลง บังคับเลือดที่สำคัญ ได้แก่ ไขมันในเลือดสูง ความดันโลหิตสูง เบาหวาน การสูบบุหรี่ การดื่มแอลกอฮอล์ เป็นต้น ซึ่งทำให้เลือดไม่สามารถไหลเวียนไปยังสมองได้ ผู้ป่วยบางรายอาจเกิดอาการภาวะสมองขาดเลือดชั่วคราวที่เกิดขึ้นเป็นสัญญาณเตือนว่าอาจเกิดอาการของโรคเส้นเลือดในสมองตามมา
2. **โรคสมองขาดเลือดจากเส้นเลือดในสมองอุดตัน (Embolic Stroke)** เกิดจากลิ่มเลือดที่ก่อตัวในเส้นเลือดนอกสมอง ลอยตามกระแสเลือดไปอุดตันที่เส้นเลือดเล็ก ๆ ในสมอง จนทำให้เลือดไม่สามารถไหลเวียนไปที่สมองได้อย่างเพียงพอ มักเกิดในผู้ที่มีปัญหาเกี่ยวกับหัวใจ ได้แก่ ภาวะหัวใจเต้นผิดจังหวะ โรคของลิ้นหัวใจ กล้ามเนื้อหัวใจขาดเลือด หรือ

สัญญาณเตือนของเส้นเลือดในสมองขาดเลือด

- มีอาการแขนขาอ่อนแรง ซีกใดซีกหนึ่ง
- มีอาการปากเบี้ยว พูดไม่ชัด
- มีอาการตามัว หรือ ตามองไม่เห็นข้างใดข้างหนึ่ง หรือเห็นภาพซ้อนทับกันที่ทันใด
- มีอาการเวียนศีรษะอย่างรุนแรง เดินเซ เสียการทรงตัว โดยเฉพาะอย่างยิ่งเมื่อเกิดร่วมกับอาการอื่น ๆ ข้างต้น

เทคนิคการรักษาโรคเส้นเลือดในสมองตีบตัน

การรักษาโรคเส้นเลือดในสมองชนิดขาดเลือดจะแตกต่างกันไปตามอาการและความรุนแรงที่เกิดขึ้น โดยแพทย์จะเป็นผู้วินิจฉัย และวางแผนการรักษาที่เหมาะสม โดยแนวทางการรักษามีดังนี้

1. แพทย์วินิจฉัยว่าเส้นเลือดในสมองตีบ

1.1 **การรักษาเส้นเลือดในสมองตีบด้วยยา** ในกรณีผู้ป่วยมาถึงโรงพยาบาลภายในเวลา 4.5 ชั่วโมงหลังจากมีอาการ และพบภาวะสมองขาดเลือดจากเส้นเลือดในสมองตีบและไม่พบภาวะเลือดออกในสมอง แพทย์อาจให้ยาละลายลิ่มเลือด (Thrombolytic) ทางเส้นเลือดดำ ซึ่งจะช่วยให้เลือดไปเลี้ยงสมองได้ทัน

นอกจากนี้แพทย์อาจพิจารณาให้ยาต้านเกล็ดเลือดซึ่งเป็นยาที่ช่วยป้องกันการก่อตัวของเกล็ดเลือด ทำให้การอุดตันลดลง หรือยาต้านการแข็งตัวของเลือดในผู้ที่มียาต้านการแข็งตัวของเลือดเพื่อป้องกันการเกิดการกลับเป็นซ้ำในระยะยาวเพิ่ม

2. แพทย์วินิจฉัยว่าเส้นเลือดในสมองอุดตัน

2.1 การรักษาเส้นเลือดในสมองอุดตันด้วยยา จะเป็นการรักษาด้วยยาละลายลิ่มเลือด (rtPA) ทางเส้นเลือดดำ เช่นเดียวกันกับการรักษาเส้นเลือดในสมองตีบ ในกรณีผู้ป่วยมาถึงโรงพยาบาลภายในเวลา 4.5 ชั่วโมงหลังจากมีอาการ และพบภาวะสมองขาดเลือดจากเส้นเลือดในสมองอุดตันและไม่พบภาวะเลือดออกในสมอง

2.2 การรักษาเส้นเลือดในสมองอุดตันด้วยการลากลิ่มเลือด ในกรณีที่ผู้ป่วยมาโรงพยาบาลมาหลัง 4.5 ชั่วโมง แต่ไม่ช้าวมถึง 6 ชั่วโมงนับตั้งแต่เกิดอาการผิดปกติ และพบว่าเส้นเลือดในสมองขนาดใหญ่อุดตัน ทางเลือกของการรักษา คือ การใส่สายสวน (Clot Retrieval) โดยการใส่สายสวนเข้าทางเส้นเลือดแดงใหญ่พรอมขดลวดที่ขานหนีไปจนถึงจุดที่เกิดการอุดตัน แล้วดึงเอาลิ่มเลือดที่อุดตันออกจากเส้นเลือดในสมองเพื่อเปิดรูของเส้นเลือดให้เลือดไหลไปเลี้ยงสมองได้

ทั้งนี้ หากคุณมีความเสี่ยง หรือพบว่าคนในครอบครัวเป็นโรคเส้นเลือดในสมองตีบตัน ควรเข้ารับการตรวจสุขภาพเป็นประจำ รวมทั้งการตรวจคัดกรองความเสี่ยงโรคหลอดเลือดสมอง หรือ ตรวจเช็คการไหลเวียนหลอดเลือดในสมอง ด้วยการตรวจหลอดเลือดแดงใหญ่บริเวณคอที่ไปเลี้ยงสมอง (Carotid Duplex Ultrasound) เพื่อป้องกันการเกิดโรคเส้นเลือดในสมองได้ในอนาคต

2.3 การรักษาเส้นเลือดในสมองตีบตันด้วยการถ่างขยายเส้นเลือด

หลังจากแพทย์ตรวจพบว่าเส้นเลือดแดงใหญ่ที่คอที่ไปเลี้ยงสมองแคโรติดตีบมากกว่า 50% ร่วมกับมีอาการของอัมพาตชั่วคราว หรืออัมพาตถาวร เช่น ตามองไม่เห็น พูดลำบาก แขนขาอ่อนแรง ปากเบี้ยว หรือผู้ที่ยังไม่มีอาการแต่ตรวจพบว่าเส้นเลือดตีบรุนแรงมีความเสี่ยงต่ออัมพาตสูง แพทย์จะทำการรักษาโดยการใส่บอลลูนถ่างขยายเส้นเลือดแคโรติดและ/หรือใส่ขดลวด (Carotid Angioplasty and Stenting) เป็นการใส่บอลลูนผ่านทางสายสวนบริเวณขาหนีบไปจนถึงตำแหน่งที่ตีบตัน แล้วถ่างบอลลูนให้ขยายออกเบียดคราบไขมันหินปูนให้ชิดไปกับผนังเส้นเลือด ทำให้รูของเส้นเลือดเปิดกว้างขึ้น เลือดไหลเวียนไปเลี้ยงสมองได้สะดวกขึ้น เพื่อป้องกันการขาดเลือดซ้ำในบางรายแพทย์จะใส่ขดลวดเล็ก ๆ ค้ำยันไว้ด้วยเพื่อป้องกันการตีบซ้ำในบริเวณนั้นด้วยเครื่องไบเพลน หลังทำการพักรักษาในโรงพยาบาลประมาณ 1 วัน

เครื่องไบเพลนเพิ่มการรักษาโรคเส้นเลือดในสมองตีบตันได้อย่างมีประสิทธิภาพ

การรักษาเส้นเลือดในสมองตีบตันนั้น จะทำโดยมีเครื่องเอกซเรย์สำหรับตรวจวินิจฉัยและรักษาโรคหลอดเลือดชนิดสองระนาบ (Digital Subtraction Angiography) หรือ Biplane DSA เป็นตัวช่วยที่สามารถถ่ายภาพหลอดเลือดได้อย่างชัดเจนเปรียบเสมือนจิ๊กซอว์ให้แพทย์ทำการหัตถการการรักษามือผู้ป่วยโรคหลอดเลือดสมอง ไม่ว่าจะเป็นวิธีการรักษาด้วยยาละลายลิ่มเลือด (rtPA) ทางเส้นเลือดดำ หรือการใส่บอลลูนถ่างขยายเส้นเลือดแคโรติดและ/หรือใส่ขดลวด หรือการใส่สายสวนหลอดเลือดขนาดเล็กไปที่บริเวณลิ่มเลือดที่อุดตันและเกี่ยวดึงลิ่มเลือดออกจากจุดที่อุดตันได้ถึงจุดที่ต่อแขนง และแก้ไขได้ทันที ทำให้การรักษาโรคหลอดเลือดมีความปลอดภัยมากยิ่งขึ้น

นอกจากนี้เครื่อง Biplane DSA ยังสามารถสร้างภาพ 3 มิติของหลอดเลือด ภาพเสมือนภาพเอกซเรย์คอมพิวเตอร์ ภาพแผนที่หลอดเลือดนำทาง ช่วยให้แพทย์สามารถทำการ วัด คำนวณ และประเมินตำแหน่งที่เกิดความผิดปกติของหลอดเลือด โดยซอฟต์แวร์จะสามารถประมวลผลออกมาเป็นภาพเพื่อแสดงการเปรียบเทียบการไหลเวียน และการกระจายของเลือดในสมองทั้งในส่วนที่ปกติ และผิดปกติ ทั้งในช่วงก่อน และหลังการทำการตรวจรักษา ซึ่งทำให้การทำการตรวจรักษานั้น ๆ ได้สะดวก และคล่องตัวมากยิ่งขึ้น

อย่างไรก็ตามการรักษาโรคเส้นเลือดในสมองตีบตันหากผู้ป่วยได้รับการรักษาอย่างรวดเร็ว อาการของผู้ป่วยจะเริ่มดีขึ้นตามลำดับ และอาจกลับมาเป็นปกติได้ภายใน 6 เดือน แต่ทั้งนี้ก็ขึ้นอยู่กับความเสียหายของสมอง และในระหว่างการพักฟื้นผู้ป่วยจะต้องได้รับการกายภาพบำบัดเพื่อฟื้นฟูความสามารถในการสื่อสาร และการเคลื่อนไหวเพื่อให้กลับมาใกล้เคียงปกติมากที่สุด

นพ.ชาญวิทย์

ประสาทวิทยา/โรคหลอดเลือดสมองและการตรวจหลอดเลือดสมอง

ศูนย์สมอง

ปรึกษาทุกปัญหาสุขภาพแบบออนไลน์
ไม่เสียค่าใช้จ่าย